

4. Портал Міністерства внутрішніх справ URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/pravoohoronnii-organi-vtrimali-kriminogennu-situaciiu-i-riven-zlocinnosti-zaraz-znacno-nizce-niz-buv-do-24-liutogo-2022-roku-igor-klimenko>.

5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо усунення суперечностей у караності кримінальних правопорушень» від 13.07.2023 року № 3233-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3233-20#Text>.

6. IV Конвенції «Про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі», що набрав чинності в Україні від 24.08.1991 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text.

7. О. Булейко. Не всі злочини проти власності, що вчиняються під час воєнного стану, є мародерством. Верховний Суд. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1289628/>

Мазур Марина Іванівна,

аспірант Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ, ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ПРИПИСІВ АБО НЕПРОХОДЖЕННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ КРИВДНИКІВ

Незважаючи на стрімкий розвиток суспільства, домашнє насильство залишається однією із найпоширеніших антисоціальних негативних явищ, яке не дає повноцінно функціонувати інституту сім'ї. У свою чергу, домашнє насильство має найбільш приховану форму та часто не усвідомлюється ані постраждалими, ані особам, які вчиняють насильницькі дії, так як більшість вважає, що вирішення проблем у сім'ї силою є нормою.

Будь-яка людина, незалежно від її віку, статі, економічного положення та сімейного статусу може стати жертвою домашнього насильства. За міжнародною статистикою, переважна частина насильницьких дій спрямовується на жінок, осіб похилого віку та дітей, що негативно впливає на їх фізичний, психічний та моральний стан та на все суспільство загалом. Тому дуже важливим при цьому є питання щодо формування у кривдника нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.

Україна є однією з небагатьох держав світу, в якій реалізуються програми, спрямовані на корекцію насильницької моделі поведінки для осіб, які вчиняють домашнє насильство. Так, в статті 91-1 КК України визначено перелік обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Робота з кривдниками становить невід'ємну частину діяльності уповноважених органів з протидії домашньому насильству, оскільки допомагає таким особам осмислити власну насильницьку поведінку, усвідомити її витоки та змінити модель такої поведінки. Довготривала корекція поведінки особи, яка вчинила насильство, не лише допомагає налагодити гармонійне життя в межах сім'ї, родини, а й поліпшуватиме майбутнє дітей, які перестануть бути свідками домашнього насильства. [3, с.8]

При вирішенні таких питань є важливим і нагальним - застосування обмежувальних заходів щодо осіб, які вчиняють домашнє насильство, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників та розуміння кримінально-правових аспектів притягнення до кримінальної відповідності за їх невиконання, що дозволить вдосконалити положення законодавства України.

При цьому треба підкреслити, що зміст кримінально-правових норм, які регламентують відповідальність за невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників (стаття 390-1 КК України), неможливо розкрити без розуміння методологічних засад дослідження цього кримінального правопорушення, так як методологічна основа є і залишається концептуальною основою для дослідження будь-якої сфери, оскільки сприяє пізнанню досліджуваного явища, розкриттю його сутності та змісту.

На думку О.В. Колесникова, метод (грец. *methodos* – шлях, спосіб дослідження, викладу) – це система правил і прийомів підходу до вивчення явищ і закономірностей природи, суспільства, мислення; планомірний шлях, спосіб досягнення певних результатів у науковому пізнанні й практичній діяльності; взагалі, прийом, спосіб або спосіб дії [2, с. 20].

Загальні методи наукового пізнання умовно поділяють на:

– методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент);

– методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання тощо);

– методи або методологія, що використовуються на теоретичному рівні дослідження (сходження від абстрактного до конкретного, системний, структурно-діяльнісний підхід) [1].

При проведенні дослідження на тему «Кримінальна відповідальність за невиконання обмежувальних заходів,

обмежувальних приписів або не проходження програми для кривдників» слід звернути увагу на загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, зокрема: діалектичний, історичний, формально-логічний, методи аналізу та синтезу, системно-структурний, логіко-семантичний, порівняльно-правовий, формально-юридичний, прогностичний.

Діалектичний метод дасть можливість розглянути динаміку розвитку законодавства за притягнення до кримінальної відповідальності кривдників, які порушують заходи, які були засновані до них за вчинення домашнього насильства. Історичний метод дозволить вивчити розвиток причин виникнення домашнього насильства, розуміння сутності та понять, які стосуються кримінальної відповідальності за невиконання та порушення обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або не проходження програми для кривдників.

Формально-логічний метод допоможе проаналізувати норми чинного законодавства, які регулюють механізми захисту від домашнього насильства, та виявити особливості застосування кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства. Метод аналізу та синтезу слід використати під час з'ясування особливостей та тенденцій сучасного стану дослідження кримінальної відповідальності за невиконання передбачених законом, обмежувальних заходів.

Порівняльно-правовий метод використовується для окреслення специфіки застосування кримінальної відповідальності за невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або не проходження програми для кривдників у зарубіжних країнах, що дозволить виявити позитивний досвід, що надасть можливість запозичити нам у своїй практиці. За допомогою прогностичного методу буде можливість здійснити дослідження наслідків прийняття пропозицій удосконалення чинного законодавства та внесення змін до системи вітчизняних нормативно-правових актів щодо осіб, які страждають від домашнього насильства та щодо осіб, які вчиняють насильницькі дії.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що методологія дослідження кримінальної відповідальності за невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або не проходження програми для кривдників є важливою та залишатиметься актуальною, так як з огляду на реформування законодавства, зумовлює постійне оновлення наукових досліджень з метою вдосконалення забезпечення теоретичних основ у вказаній сфері та забезпечує можливість розуміти предмет дослідження та його сутнісні характеристики.

Список використаних джерел

1. Берко Ю.А. Організація наукового дослідження, написання та захист магістерських дисертацій.[Навчальний посібник]. Львів: «Новий світ – 2000», 2010.

2. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. 2-ге видання: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2011. 144 с.

3. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують типову програму для кривдників: теоретична частина. Київ, 2020. 316 с.

Мелеховець Євгенія Костянтинівна,
аспірант Національної академії внутрішніх
справ

ВІДМЕЖУВАННЯ ПОНЯТТЯ «СЛУЖБОВА ІНФОРМАЦІЯ» ВІД ІНШИХ ВИДІВ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ (ЯК ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНУ У СТАТТІ 330 КК УКРАЇНИ)

Відповідно до статистичних даних Верховного суду України в 2022 році (на відміну від 2021 року) зростає кількість винесених вироків за злочини, предметом яких виступає інформація з обмеженим доступом. Так, за злочин, передбачений ст. 111 КК України «Державна зрада», винесено 111 обвинувальних вироків, що на 107 вироків більше ніж в 2021 році. За злочин, передбачений ст. 328 КК України «Розголошення державної таємниці», винесено на 4 обвинувальних вироків більше ніж в 2021 році. Разом з тим, за ст. 330 КК України «Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни» статистика відсутня [2, 6]. Вказане може свідчити про непопулярність практики винесення обвинувальних вироків, що говорить про ймовірну проблематику відмежування предмету злочину від предмету злочинів передбачених вищезазначеними статтями, який є обов'язковою ознакою складу злочину.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 1170-VII від 27.03.2014 року у статті 330 Кримінального кодексу України було змінено предмет кримінального правопорушення, а саме «конфіденційну інформацію, яка знаходиться у володінні держави» було замінено на «службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни». В частині другій «економічних, науково-технічних або інших відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка знаходиться у володінні держави» замінено на «відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі